

שכל האנושי . עוד אפשר לומר שהצניעות
 ד' שיצא עוד למדריגה המעולה ואמר לו
 ד' שהלך לפני וכי תמים לכוף תהי'
 תמים כי צניח יצאו למדריגה המעולה וזהו
 משכ רצונו ע"ה שעליו נאמר והחסרכו
 מעט :

אוצר החכמה

פסוק ד' **אני** הנה בריתי אחק

1234567

סוף דבריו שם
 וזה לשונו ועל דרך האמת טעם הנה
 בריתי אחק כעטם הגם אנכי עמך ויאמר
 כי אחי עמך יחי ד' אלקינו עמנו ואמר
 כי ברית יחי עמו ולכן יפרס וירצה עכ"ל .
 והנה בדברים הקלרים האלה עמוגים רזון
 דאורייתא כידוע ליודעי חן ועכ"ו לדעתי
 הנמוכה יש לדברי רצונו פירוש על דרך
 הגלוי לכן לא אכתב תחת לשוני הנלענ"ד
 והמעין יבחר . וזהו דהנה ציעקב חצונו
 ע"ה כתיב שני פעמים הנה אנכי עמך אחד
 צפ' וילא כשאמר לו ד' שיחזור לביחו וגם
 כשאמר לו לילך למלרים צפ' ויגש כתיב
 אנכי ארד עמך וברמב"ן שמות פסוק י"ב
 סי' ג' כתיב שם צפ"ד וזה לשונו וע"ד
 האמת וזה לך האות כמו זה לי עשרים
 שנה ואמר כי אחי עמך והנה לך האות
 הברית שהי' עמך חמיד כדרך אני הנה
 בריתי אחק כי אנכי השולח אותך שתעבדו
 אם האלקים צהר הזה ואז תעלה גם אנכי
 בקרב העם הזה אל המקום אשר הכנתי
 עכ"ל . והנה הדברים הללו לריכים פירוש על
 דרך הגלה בארוכה ואין כא"מ לקבל אריך .
 אך הדרך לענינינו זה נלענ"ד כי הרמב"ן
 השמיע אותנו כי עמך הנאמר במשה רצונו
 "ה הוא כמו אחק הנאמר באברהם וצפ'

תשא סי' ל"ג פסוק י"ב אמר מצה רצונו
 את אשר תשלח עמי וגם כתיב שם שלא
 בלכתך עמנו וכתיב ואיש לא יעלה עמך
 וצפ' יחדו בהחלת הדברים קודם מתכ"ח
 כתיב ואשא אהכם על כנפי נשרים וכן
 מוכרח הפסוק לכתוב ולצטוף כתיב בדברי
 עמך סי' לכתוב בדברי אחק . נראה לי מכל
 הנה מקומות הכתובים עמך נראה דמזכיר
 עמך שהוא מורה על מדריגה היותר גבוה
 היינו שהתחברותו אל ד' גדלה מאד כי
 באמת מדריגת משה רצונו גבוה יותר מכל
 הנביאים כמבואר בדברי רז"ל וכאשר ראינו
 שהקב"ה כי ידבר ויצטית למשה אמר לו
 בלשון עמך וציעקב נאמר ג"כ בלשון עמך
 כאמור ואחי עמך ומלינו במדריגת יעקב
 הפלינו רז"ל מאד עד שאמרו צמ"ר פ'
 בחקותי א"ר אברהם בכל לא נולד אלא בזכות
 יעקב ואמרו רז"ל כי אברהם ניול מרבשן
 האש בזכות יעקב ולכן נאמר ציעקב המדה
 הנאמר במשה רצונו ע"ה היינו כי אחי
 עמך ובשאר לדיקים לא נאמר אלא המדה
 בלשון אחק כמו שמפורש בנה הנוי מקים
 בריתי אהכם . והנה אברהם חצונו ע"ה
 שהוא הראשון שהשריש בעולם אמונת ד'
 ותעלה הי' קשיא לי' לרמב"ן למכ כסוד
 אל אברהם אני הנה בריתי אחק וסי' לכתוב
 בריתי עמך אחרי כי נביא הוא ועלם
 ונתעלה למעלה ראש עד כי הקב"ה הגביר
 אותו למעלה מהרקיב כמבואר צמ"ר הובא
 ברש"י ע"ו פסוק ג' ולכן לא נראה לרצונו
 שאברהם לא הגיע למדריגה הגבוה שידבר
 עמו ד' בלשון עמך . אמנם אברהם ג"כ
 ראוי שידבר עמו הקב"ה במדה עמך כמו
 שכתוב

שכתוב

כפרני המקובלים וצם' של"ה סקדוש וכן סוף
 המילה כי בלעדי המילה לא ה"ו לנו לב
 להבין עניני הסוד והמלכה ודבר זה ידוע
 לכל משכיל ולכן קארתי בזה :

1234567 n"mn

פסוק י"ח פ"י רש"י יחי' ביראתך ואינו
 נכון- בעבור שאמר ולישמעאל
 שמעתך וא"כ ה"ו לריך להיות לדיק ועוד
 כי ה"ו אפשר לבקש מד' ע"ז אחרי כי
 ככל בידי שמים חוץ מיראת שמים ולכן
 כתב רבינו על דברי רש"י כי אינו נכון
 ומה שכתב רבינו כרא"מ כי ה"ו בקשת
 הצרכים על שני דברים וד' השיב לו על
 אחת כן מדעתי דנפשי כונתי לדעת כרא"מ
 אבל חזרתו מסברא זו מטעם דאי אפשר
 לבקש מד' ע"ז כי הדבר הלוי ברעון ומפך
 האדם ולכן חמיהת רבינו על רש"י נכונה:

פסוק כ"ג והמעם כי הצרכים נודדו
 במלכות המלך
 שלכם החולה ומל אחס הוא בעלמו או
 שזימן להם מוהלים הרבה והוא עומד
 עליהם ואח"כ מל א"ע שאילו סקדים מילתו
 ה"ו חולה או מסוכן בה מפני זקנותו ולא
 ה"ו יכול להסתדל במילתם עכ"ל רבינו
 ולבאור דברי רבינו במקום הזה נגד
 דעת רז"ל במדרשים דמפורש במדרש
 תנחומא פ' וירא אמר ר' אחא זא ורחא
 שנתן הקב"ה כח באצבעים שביום שאל א"ע
 מל ישמעאל ואת כל אנשי ביתו וה"ו כדס
 מנטף וכמה ה"ו ילידי ביתו ש"ח ובמ"ר
 המל ימול מכאן למוהל שהוא מהול וכן הוא
 בש"ס דילן בפ' הערל ובמ"ר פ' מ"ט אמר
 לפניו

שכתוב אלל משה רבינו ע"ה שהוא ארון
 הנביאים וזמו שכתוב אלל יעקב . אמנם
 פעם הדבר שנאמר באצבעים סנה בריחי
 אחר יען שהענין אשר הצרכים ה"ו לריך
 עתה מהשם יתעלה הוא שיכ"ו לו צנים
 ויפרו וידבו בעולם וילכו בדרך ד'
 ולהבטחה זו די המדה אחר כי ד' אמר לו
 אני הנה בריחי אחר וחיית לאב המון גוים
 אבל יעקב רבינו ע"ה שה"ו לריך לבקשה
 היותר גדולה מזה היינו שלא יכלו זרעו
 במלרים וגם שיעלו משם אף שהוא כור
 כבדול לזכ הבטיח לו ד' בהמדה עמך
 שהוא יותר גבוה ממדה אחר ולכן כתיב
 ביעקב הנכי ארד עמך ואנכי אעלך גם
 עלה ומשה רבינו ודאי ה"ו לריך אז לגסים
 גדולים מאד היינו שהשם יתעלה ה"ו לריך
 להשפיל כל שרי מעלה אשר עומדים לנגדינו
 שר של מלרים ושר של ים ושרים של ל"א
 מלכים שכבשם יהושע ולהאפילנו מן ארבעי'
 שנה בארץ ליה ושממה ולכן אמר ד' למשה
 כי אחי' עמך . כלל הדברים דעת רבינו מה
 שלא הזכיר לאצבעים המדה עמך כמו שנאמר
 ביעקב ובמשה רבינו ע"ה זהו מפני שלא
 ה"ו לריך להבטחה המדה היותר גבוה
 אבל לא כי הצרכים ה"ו קטן במעלה חלילה
 עוד שם לשון רבינו ואח"כ ליה שישמור
 הצרכים הברית הזאת ותהי' המילה לאות
 ברית והנה האות הזה הוא כשבת ולכן
 ידחה אותו וכן זה ע"כ . הדברים הללו
 פשוטים כאשר ידוע כי השבת המדה גנוזה
 היא לנו כי ע"י השבת אנו חיים בכל ימות
 החול וחלולי השבת חלילה לא ה"ו לנו
 תקומה בעולם והדברים מפורשים בכל

לפניו ומי ימול חוסי אמר אחס בעלמך כו'
 ואי מחירא שהי זקן מה עשה הקב"ה שלח
 ידו ואלחו עמו ואפשר שזכו דבר אחד עם
 מה שאמר ר' אחא במדרש תנחומא. וצפ'
 וירא כחב רבינו ואל הכקב רן אברהם
 להגיד רוב עסקו בגדיבות כי האדם הגדול
 אשר הי' בביתו סי"ח איש שולף מרוב וסוף
 זקן מאלד וחלוש במילתו הלך הוא בעלמו
 אל חובל טרה לורז אחס בעשיית הלחם
 ואחרי ק רן אל מקום הכקר ולא עשה
 כ"ו ע"י אחד ממסרתיו העומדים לפניו כרי
 דעת רבינו כאן שלא הי' ירא אברהם
 מחליטותו אמנם כי אינו דומה אחר המעשה
 מקודם המעשה כי קודם המילה הי' ירא
 חולי אס ימול א"ע מקודם לא יוכל עוד
 למול אחי ביתו עכ"ז ראינו כי הלדיק
 בעתו חזק גד' כי לא יחלם ולא יחלם
 כמו. אמנם אחרי כי דרך רבינו לעולם לא
 לנטות מדברי המדרשים ולא זו מחבבם בכל
 דגע לכן נחתי אל לבי לישב דברי רבינו
 וכה יש מקומות אשר פשט הכתוב מכריח
 לנטות מדברי רז"ל אבל כהאן פשט הכתוב
 סורה סיפוך דברי רבינו שכתוב בעלם
 היום הזה נמול אברהם וישמעאל כרי כתיב
 דמסחילם לימול אברהם ואח"ז ישמעאל וא"כ
 לרך להבין מה זה שהכריח רבינו לומר
 סיפוך פשמות הכתובים וגם נגד דברי
 רז"ל: ואוצר החכמה

בנו וע"ם שכו"ח כן מדברי כרא"ם צפ'
 כסוי כדס. וגדולי האחרונים חולקים עליו
 כאשר ידוע בתבואות שור ובס' כרו"פ
 להגאון בעלום ר' יבונתן ז"ל וסוכותו מס"ס
 ערוך במס' שבת ד' קל"ב דפריך בס"ס
 ואי איכא אחר ליעבד אחר וראייחס לכאורס
 ראי' חזקה היא לסתור דברי כהן הגדול
 מאחיו מכר"ר שבתו כהן ז"ל ואי"כ יבואר
 לקמן דאין ראי' מס"ס הי לפ"ז נ"ל דהרמב"ן
 ז"ל קאי נמי בשיעת הס"ך דאינו רשאי
 לעשות שליח למול את בנו. ולהכי דחיקא
 לי' לרבינו ז"ל לומר דאברהם מל את
 ישמעאל וילידו ביתו מקודם ואח"כ מל א"ע
 דירא הי' אברהם אס ימול א"ע מחילה
 חולי אח"כ לא יוכל למול את צ"ב ולעשות
 שליח ג"כ לא אפשר וא"כ יתבטל המלוא
 מאברהם אמנם לאפשר גם הי' אח"כ
 של שם שעליהם הי' המלוא אס אברהם
 לא ימולם או דילידו ביתו ימולו א"ע
 אבל אברהם לא יקיים המלוא שאמר ד'
 לו שהוא ימולם כמו ששינו האב חייב למול
 את בנו. ואך גם זאת נלעג"ל דלא
 דפשיטא לי' לרבינו בהחלט דאינו יכול אב
 לעשות שליח למול את בנו רק ספוקא
 מספקא לי' לרבינו דבר זה ולהכי כתב
 רבינו או שזימן להם מוהלים הרבה וכו'
 עומד עליהם מחוך דבריו הקדושים כללו
 הי' נ"ל דמסתפק רבינו בזה אס יוכל
 לעשות שליח או לא ואפשר דפשיטא לי'
 דאינו יכול לעשות שליח ומה שכתב רבינו
 או שזימן להם מוהלים כו' נראה דדעתו
 דאס עומד על המוהל נקרא הוא בעלמו
 עושה הדבר ויד אריבא הוא כמו בחלר
 אס

ואוצר החכמה

ונרענ"ד הטעם דנאיד רבינו כהאן
 מדברי המדרש דסנה ידוע
 דפליגי הפוסקים אס יוכל לעשות שליח למול
 את בנו ודעת הס"ך בחו"מ סי' שפ"ב
 ספיף ד' דאינו יכול לעשות שליח למול אס

אס עומד אלל כחלר נקרא כחלר ידו ואס
 חינו עומד אללו נקרא חלר שלחו ולא גרע
 בר דעת בעושה מחלר שאין בו דיעה כלל
 כדצרים נראה דדעת רבינו דחינו יכול
 כאב לעשות שליח למול את בנו ולכן פירש
 רבינו דמל מקודם את הנשי ביתו ואח"כ
 מל א"ע. ואחרי כי לענ"ד כרמב"ן נמי קאי
 בשיטת הש"ך לכן חתמתי לראות אס
 בקושיא שהקשו בגאונים זי"ע מסוגיא
 דשבת קל"ג היא חמי"ט מקוימת או לא.
 ונלענ"ד ליישב קושייתם וכוא דנדקדק
 בסוגיא דפריך הש"ס ואי חיבא אחר ליעבד
 אחר ולמה לא פריך הש"ס דלא לימור
 כאב לקון צברת בנו הוא מכין מטעם
 דריש לקיש כדי שלא ידחה את כלל תעשה.
 ואמנם נראה לכל מעיין בסוגיא שס
 דרש"י הרגיש בזה דרש"י פירש ד"כ באומר
 לקון ב' פו' רש"י ואמר למוכל לקון
 צברתו צוונה לטור וכן פו' רש"י בד"ה
 באומר חבי הבן כו' ועל ואי חיבא אחר
 נמי פירש רש"י שאינו חושש לטורו ואמרתי
 פירוש דברי רש"י דדיוק בכל הכך מקומות
 משום דמתכוון לעברו הוא ליישב הקושיא
 שהקשתי דלא לומר ^{לומר} כאב ולזה חירן כיון
 דע"י קליפת הבהרה נטור הנימוק וא"כ
 בוי פסיק רישא דניחא לי' ופסיק רישא
 דניחא לעולם כי סבר חביי דאסור אפילו
 אליבא דר"ש אפילו קודם שקיבל מרבא
 ואחר שקיבל מרבא וכו' סי' קבלתו דאפילו
 פסיק רישא דלא ניחא לי' ג"כ אסור ובוה
 בוי' החילוק מס"ד דחביי למסקנת חביי
 דבס"ד סבר חביי דדוקא פסיק רישא דניחא
 לי' אסור ופריך הש"ס ל"ל קרא הא דבר
 אחר

שאין מחכוין ומירץ חביי לא גלרבה אלא
 לר' יהודה ולא חירן כר"ש ומשום דכוי
 פסיק רישא דניחא לי' דס"ד כי' שאין
 כאב בעלמו המוכל אלא אחר ובאחר בוי
 לא ניחא לי' ולכן כי' מוכרח למירץ ככ'
 יהודה ומרבא קיבל דאפילו דלא ניחא לי'
 אס בוי פסיק רישא אסור ולכתי כתב
 רחמנא קרא יחירא דמילא דוחה לא תעשה
 דלרעת וכפי שפירשתי ניחא דלא אפשר
 ליפרך דלא לומר האב דכוונתו לקון
 הבהרה כיון דניחא לי' בעברתו אפילו אס
 לא יאמר ג"כ אסור ולענ"ד זה שפירשתי
 היא שיטת הרמב"ם צריש פ' כבול במחלוקתו
 על בערוך צדין פסיק רישא דלא ניחא לי'
 ועו"ש בהרמב"ם ויונעם דברי' חבל סן
 חמת דכוונת רש"י היא כך עכ"ו עדיין
 קושייתי במקומה עומדת דברי הא' תינת
 נגעים טמאים א"כ אפילו בחינו מכיון
 לקליפה אסור משום דכוי פסיק רישא
 דניחא לי' חבל בנגעים טמורים לא שייך
 ניחא לי' דאפילו בעודן הבהרת עליו עכ"ו
 הוא אסור וא"כ כאב אס לא יאמר בפירוש
 דלקון צברתו הוא דמכוין א"כ אין שום
 חיבור אליבא דחביי מקמיא דסברא מרבא
 וא"כ קשה לא לימור כאב דלקון צברת
 בנו הוא מכין ויקיים תעשה וכלל תעשה
 וכמו שמקשה הש"ס ואי חיבא אחר ליעבד
 אחר משום דאמר ריש לקיש בן גס באב
 קשה לא לימור משום דריש לקיש ולכן
 נראה דהש"ס קאי באופן שהאב רשע ואין
 רצונו לשמוע דברי חכמים להחמין שיקיים
 תעשה וכלל תעשה כדריש לקיש ועל אדם
 כזה פריך הש"ס ואי חיבא אחר ליעבד

אחר שלא ברצון האב וזהו שפירש רש"י ולא ליקו אב להחם ואע"ג דרבייה קרא שברי אחא יכול לקיים העשה בלא עקירת לאו לר"ש דהא אחר לא מכוינ ולא עבר כן לשון רש"י . ומעתה אין מכוון משום קושיא על הס"ך וסויעתו דהקשו אין אפשר שימול אחר הא קא מפסיד האב המלוא . ולכן הוכיחו דיכול לעשות שליח ובשליח שימול עבורו ג"כ לא יופסד המלוא ממנו . אבל כדפרשנו נסתר ראייחם דהן אחת דתפסיד האב המלוא אבל כיון דאין רצונו לשמוע דברי חכמים מי יחוש להפסדו ואין אנו חוששין להיזקו שיפסיד המלוא דברי יכול לשמוע דברי חכמים ויקיים אלא אין רצונו לזה ומי מחויב לחוש להפסדו אבל בעלמא מי שעושה שליח למול אח צנו הוא יפסיד מעצמו המלוא וכדעת הס"ך וזהו מדוקדק בלשון הס"ס ליעבד אחר ולא אמר הס"ס דלומר האב לאחר דבאמת אין חוששין לצווי האב רק אן מדנפשין מצוין לאחר שימול בכדי שלא לבטל כלל העשה וע"ז משיי דליכא אחר . ולדעתו הדברים ברורים בעז"ה בפירוש הסוגיא . ומעתה דבררנו דאין סחירה לדעת הס"ך מסוגיא דשבת בג"ל אצ"ה עוד ראי' לדברי הס"ך מדברי רש"י פ' הערל דף ע"א ע"ב ד"ה חבושין וזה לשון רש"י חבושין בשעת עשי' ומלות מילה מוטלת עליהם ולא על אחרים וכס אינם יכולין לעשות פסחן ושחט' שלוחן עליהם ואשמועינן קרא שאם יאלו בשעת הכילה מילה צנו מעכבתו ודיקדק רש"י בלשונו הקדוש דלעשיית הפסח עשו שליח כמפורש ברש"י

ושחט' שלוחן עליהם וצמינה כחב רש"י ומלוא מילה מוטלת עליהם ולא על אחרים . ולמה לא מל שלוחן בשבילם נראה ברש"י ג"כ בשיטה זו דהמלוא מוטלת עליו ולא יוכל לעשות שליח ויודע אנכי דאפשר לומר דהתינוק ג"כ חבוש עמכם אבל אם באופן זה לא הי' לריך רש"י לומר משום דמלות מילה מוטלת עליהם :

ובעיקר הענין למה אינו יכול לעשות שליח למול אח צנו ראיתי לגדוני המחברים דחקו עלמן מאד להסביר הטעם שאינו יכול לעשות שליח למול אח צנו ועי' קלה"ח סי' שפ"ב ובסעוזה צ"ח להגאון ר"ז מרגליות האריך בזה בח' חו"מ . ולדידי הפעוט נראה טעם פשוט דהנה עלם דין שליחות אי לאו דכתיב בתורה בפירוש מלד הסברה אין כדין נוסן שיוכל אדם לעשות שליח לגירושין וקדושין והפרשת חרומה וכדומה רק דגלה לנו התורה בפירוש דבכל סגך אמרינן שלוחו של אדם כמותו . ובסוגין צפ' האיך מקדש דחיק הס"ס מנח לן דשלוחו של אדם כמותו ורצה הס"ס ללמוד מגירושין ואיפוך ומסקנת הס"ס דלמידין מגירושין וקדשים . ולפ"ז אי אפשר ללמוד מילה מגירושין וקדשים דאפשר למיפוך מה לגירושין וקדשים שכן לא נכרתו ע"ז שלשה עשר בריתות כמו דפריך הס"ס ביצמות דף ה' לענין עשה דומה לא העשה אבל מילה שנכרתה עלי' י"ג בריתות תמירא דלא יוכל לעשות שליח למול אח צנו וכמו דפריך הס"ס שם בקידושין מה לחרומה שכן ישן חול אלל קדשים :

אוצר החכמה

1234567

וע"פ סברתי ^{יחיד} יחא קושיית כחוס' רי"ד
 שחקשה מפני מה לא אמרינן
 דיכול לעשות שליח לכל מלות שבגופו וכמו
 שבררנו יחא כיון דלא נמלא בחורה שום
 שליחות ע"ז האופן לכן לא אמרינן בזה
 שלוחו של אדם כמותו. ואפשר שזהו ככלל
 בחוץ דבריו הקדושים אבל על הקל"ח
 כפי' קפ"ב שהקשה עליו משמאי הזקן ע"ז
 אני חמה דמאי ראי' מייתי מחמירחא
 לקילתא דאם יועיל שליחות על מלות שבגופו
 זהו קולא ולא חומרא אלא קשיא לי דאי
 כדפירשתי דכל דבר אשר אינו שוב לתרומה
 וגירושין וקדשים לא ילפינן דיועיל בזה
 שליחות א"כ מאי פריך הש"ס בקדושין דף
 מ"ב ע"ב והא דתנן בשולח את כצעיר
 ביד חרש שומע וקטן פטור מדיני אדם
 וחייב דיני שמים שילח ביד פיקח פיקח
 חייב ואמאי נימא שלוחו של אדם כמותו
 וכדפירשנו יחא דלא קשיא כלל לימא
 שלוחו של אדם כמותו דמלינו למיפרך מה
 לתרומה וגירושין דליכא עבירה אבל כהאי
 דליכא עבירה לא שייך שליחות. אבל
 האיר ד' עיני ומלאמי בחידושי הגאון
 מאור פינינו הפי' שהרגיש בזה והוא פירש
 דזכו גופא הטעם באמת דקי"ל אין שליח
 לד"ע הוא מטעם הכ"ל. וכן נראה דעת
 רבינו הגדול הריטב"א ז"ל ושמתתי שהגמתי
 ד' בדרך אמת אע"פ שאיני בגון וברוך
 אהה ה' החונן לאדם דעת:

הדריון לקמייחא מעחה אפשר לומר
 כמו דפליגי הפוסקים אם יוכל
 לעשות שליח למול את בנו כן פליגי במדרש
 עם ש"ס דין המדרש ס"ל דיכול לעשות

שליח ולכן אמרו רז"ל במדרש שמתחילת מל
 ח"ע. אבל הרמב"ן קאי בשיעור ש"ס שלנו.
 אמנם ידענא דלא אפשר לפרש הטעם של
 ר' אחא במדרש מטעם שליחות כדפירשנו
 דכלא אמר שנתן הקב"ה כח באברהם בן
 כרי לא פא רק לספר לנו מעלות אברהם
 אבינו ע"ה אך בין כך וכך על רבינו לא
 אפשר עוד להקשות שום דבר יטן דרל"ה
 רבינו לפסוות הפסוקים אליבא דדינא:

ואמנם חכמי הסדיוט אף כי זכאן
 הארתי קלח ליטב קושיית
 הגאונים שהקשו על הש"ך דס"ל שלא יוכל
 האב לעשות שליח למול את בנו. מ"מ
 נהירנא קשלמדתי חו"מ ואז סי' לי כח
 העיון חזק יותר מעתה. ועיינתי אז בדברי
 הרא"ש ע"פ כהוי הדם אשר זהו יסודו
 של רבינו הש"ך ואמרתי דאין שום ראי'
 מהרא"ש כי אין לעשות שליח למול את
 בנו. דהנה שיקר ההוכחה של הש"ך הוא
 מזה שכתב הרא"ש וזה לשונו דאע"פ
 שאמר האב למוהל אחד למול את בנו לא
 זכה באותו המלוה לחייב אחר אם קדם
 ועשה. ומזה שכתב הרא"ש דאין לחייב
 את העושה בלי רשות האב מוכח דאינו
 יכול לעשות שליח למול את בנו דאם יכול
 לעשות שליח א"כ השליח עומד במקום האב
 וכמו שחייב לשלם לאבי הבן כן חייב לשלם
 להשליח. ומדכתיב הרא"ש דאין לריך
 לשלם להשליח והשליח לא זכא
 בהמלוה מסתמא מילס ליחא בשליחות
 ואפשר לדחות דאע"פ שהשליח עומד במקום
 האב עכ"ז לא אפשר לחייב את מג שקדם
 פסות

חיישינן וכמו שכתבנו בזה האחרונים וכן
 כוונת הר"ם שכתב בדבור שאמר האב
 למוהל לא זכה למנוח לחייב לאחר אם
 קדמו פירושו לא זכה למנוח משום דאולי
 יבעל המשלח השליחות אבל אם אינו מבעל
 עד רגע האחרונה השליחות הוא בחיזוקה
 וקיומה והשליח עומד במקום האב ודומה
 כאילו האב עשה המנוח ול"ע :

לזכות בהמנוח וכפעם דככה ידוע בדיון
 שליחות להמשלח צידו כל רגע לבעל אח
 השליח ולעשות שליח אחר או לעכב המנוח
 לעצמו וא"כ לא אפשר לחייב את מי שקדם
 לזכות בהמנוח דעד רגע האחרונה לא ידוע
 בצירור שלא ציטל המשלח שליחותו ואפילו
 אם לא ציטל יבעל עוד רגע האחרונה
 וחזקה אין כאן לאין חזקה על העתיד וכמו
 שאמרו שמה מת לא חיישינן שמה ימות

אוצר החכמה

פרשת וירא

אלקים כמו שנאמר על אהרן קדוש ד' כי
 מלאך ד' הוא וכן חשב א"א ע"ה על
 האנשים הללו ולכן קראם בשם גבס :

פסוק ה' **כ**ן תעשה כאשר דברת דרך
 מוסר שצפת לחם די לשון
 ר"א או יאמר כן תעשה לנו להשען אחת
 העץ ולעבור מיד כי שלוחים אנחנו ואל
 תעכבנו לבא בחוסל או ללין עמך כוונת
 דברי רבינו דקשה לו לשון בפסוק שכתבו
 כן תעשה כו' משמע שאמרו לו שיתן לפס
 לחכול ולא יחזור מדבריו כמו שעושים
 הסמון וכן אינו מן הד"א להשיב כן לאדם
 נכבד לכן פי' רבינו דהכוונה בזה שכתבו
 כן תעשה שלא לעכבם ותיקף יעבורו
 לדרכם :

פסוק ו' **כתב** רבינו ולא ידענו למע
 הרבה בלחם כ"כ
 לשלם

קפישל י"ח פסוק ג' **אדני** אם נא מצאתי
 חן בעיניך
 מלינו אותו בספרים קמוץ והנה קראם בשם
 גבס בחלף דלת כי הכיר בשם שהם מלאכי
 עליון כאשר יקראו אלקים ואלים ולכן
 השתחוה להם ארלה ע"כ. לשון רבינו ודבריו
 הקדושים גריבים באור. הנה לפי דבריו
 שכתיר בשם כי הם מלאכי עליון א"כ למע
 נתן להם לחכול ושחט בעדם ג' פרים ואמר
 להם וסעדו לבכם. ונראה לי כוונתו דהנה
 פי' רבינו בפסוק הקודם ללכן נתראה ד'
 אל אברהם במקום הזה משום שהמקום
 שנעשה בו מנוח מעולה והמעשה רצוי'
 לפני ד' גגלה לו ד' במקום הזה להודיע
 כי מעשיו רצויים לפניו ית'. ואברהם אבינו
 ע"ה כי ראה דהאנשים הללו יכולים לגשת
 למקום הקדוש ששם גלוי השכינה הבין מזה
 כי הם מוכבדים וגדולים במעלה כמלאכי

לשגשג אנשים ועי' דברי רבינו . ואפשר
 לחבריהם חבינו ישב בצער שלא בלא אורחים
 כל כיום ולכן לא הכין לאכול חולי יבאו
 אורחים וכאשר ראה האורחים אמר כמו
 שבלוחו ד' כי בלא כלל קורתו חלו האורחי'
 כן בקרוב יבאו עוד אורחים ועשה הכנה
 עבור האורחים שיבאו ואפה הרבה. (שם) ואל
 כבקר רץ חברהם להגיד רוב חשקו. כו' עד
 סוף דברי רבינו יעו"ש. ובגמרא ז"מ פ'
 הפועלי' הובא ברש"י ארז"ל יוקח נא מעט מני'
 ע"י שליח והקב"ה שילם לבניו ע"י שליח ומה
 שטרח חברהם בעלמו שילם הקב"ה לבניו
 ע"י הקב"ה בעלמו. ואמרתי חוכי הפעוט
 ואף לעונם הפעוטות לא הגעתי זכות על
 חברהם חבינו ע"ה שאמר יוקח נא ע"י
 שליח. והוא דהאדם אין ביכולתו לעשות
 שחי מלאכות בפעם אחת. והנה רבינו פי'
 בפסוק הקודם שאברהם הבטיחם שלא
 יעבדם וחי' ומחר ילכו לדרכם ולכן לא
 הי' באפשרי לאברהם לעשות כל ההשחמנות
 ע"י עלמו יען אם יעשה ע"י עלמו יאחחרו
 האורחים יותר והוא הבטיח להם שבמהרה
 ישובו לדרכם ולכן לכל מלאכה בפ"ע יחד
 חיש לשמש ויחי' נעשה הכל בזריזות. אך
 מלאכה הקלה מסר לשליח והמלאכה
 הכבדה עשה ע"י עלמו כי עבדים עללנים
 צידוע וא"כ יאחחרו יותר ולקח לעלמו
 שחיפת הכקר ולשרה אמר מהרי שלם סאים
 קמה כי שרה שחיפה לדקת הי' מובטח
 שפעם בזריזות נפלאה כלל הדברים מוכרח
 הי' חברהם לעשות בן ועכ"ז שילם לו
 בקב"ה ע"י שליח. ולכן לריך האדם להשתדל
 בהכנסת אורחים ע"י עלמו אף אם יש לו

חלק משמשים ודבריו מוציאים לכל יראי ד':
 פסוק י"ד **היפלא** מה' דבר. אם דבר
 נפלא ורחוק הוא
 שיחי' מאת ד' ככה כלשון כי ממך סכל
 ומידך נתנו לך ודומה לזה מאשר שמנה
 לחמו מאת אשר תבא להם שמנה ואונקלוס
 תרגם ביתחסי עשאו כלשון הי יפלא ממך
 דבר למשפט וא"כ יש זו סוד נעלם ולשון
 רש"י היפלא ביתחסי וכי שום דבר מופלא
 ומכוסה ממני מלעשות כרלויי הרכיב זו
 שני ענינים ע"כ דברי רבינו. ולכבין דברי
 רבינו במקום הזה לריכס חכם גדול
 וחוכי דרכי החכמה נעלמו ממני. אך
 דעתי העני' חגלה ומי שדעתו יפה יוכל
 לומר כפי דעתו הרחבה. וכוונת רבינו
 לדעתי כי בא לתרץ שחי' לו לכתוב בהפסוק
 היפלא ממני כיון שהשם בעלמו אמר דבר
 זה. וע"ז סובב וסולך כל דברי רבינו ז"ל
 וכחנ רבינו בזה שלשה פירושים פירות
 המרגום ופירושו ופי' רש"י. פירושו הוא
 דמפרש מילח היפלא לשון פליאה וכמו
 שכתוב ונפלאות עד אין מספר וכדומה
 ואמר לו ד' היפלא מד' הלא ידוע לאין
 מעלול לד' להשיע והקב"ה בורא רפואות
 וכל סחרי בטבע לפני ד' אין זו פליאה כי
 כולם כאין נגדו וברלותו מקיימם כולם
 וברלותו מבטלם. ולכן חע"פ שהשם יתעלה
 בעלמו המדבר לאברהם מ"מ הזכיר פעם
 שני היפלא מד' ולא אמר היפלא ממני. כי
 הנה ידוע כי שידוד מערכות השמים
 וסחירת ההכנה הטבעית הוא נשם הגדול
 משמותיו של הקב"ה כאשר פירש רבינו
 בכמה מקומות בפ' שמוס כשאמר משה
 רבינו

דבינו ע"ה ואמרו לי מה שמו מה אומר עליכם פי' רבינו כי שאלתו הי' אם יפרס בשם הגדול והאריך צפ' וארא ושם הגדול הוא עם י"ה ו"ה . וזכו שאמר ד' לאברהם כיפלא מד' ^{מבי משה} היינו משם הוי"ה לא יפלא שום דבר והוארך השם לחזר עוד הפעם ולומר כיפלא מד' להורות לאברהם חביני ע"ה כי עניני פליאות כגעשו מד' בו בשם הוי"ה והכוונה כיפלא משם ד' דבר , ואמנם לפ"ז הי' לו לכתוב בפסוק כיפלא לד' דבר ולא במס מד' יען כי בשם הגדול עוד לא כודיע לאברהם . ומה שידעו האבות כי סידוד המערכות ושנוי הטבע הוא דווקא בשם הגדול איך ומה לא ידעו רק האמינו שכן הוא האמת האריך בזה רבינו צפ' לך סי' י"ז פסוק א' ועי' בדברינו שם ולכן ראה רבינו לומר דכי' לו לכתוב כיפלא לד' כי נפלאות תמים דעים אינם גלויים עוד רק לד' וע"ז חירץ רבינו שכתב הפסוקים ממך בו' ומיודך ומאשר כמו ששם הפירוש הדבר כבא מאת ד' ומאשר שמנה לחמו פירושו מאת אשר כבא מאשר שמנה לחמו כן כבא מד' מאת אשר כבא זהו פירושו אבל אונקלוס שפירש כיפלא לשון היתכסי הפירוש לפי דבריו שאמר לו ד' וכי איני יודע הכל ומחשבות בני אדם גלויים לפני ד' ויודע אנכי שאלחקה שרה ולפ"ז תיותר השם השני והי' לו לכתוב כיפלא ממני והי' ג"כ הפירוש כן היתכסי ממני ולכן לפירוש הח"א מה שכתוב כאן השם השני והמ' יש בזה סוד נעלם. ולא ראה רבינו לנגות הסוד אבל רש"י ז"ל הכריז שני הפירושים ביחד כי רש"י פירש

היפלא היתכסי וזכו פירוש הח"א וסוף דברי רש"י מופלא ומכוסה ממני לעשות רצוני הפירוש כי הנהגת העולם בידי ואוכל לסתור הטבע וזכו פירוש רבינו . ומעתה מבוארים כל דברי רבינו . וכאיר ד' עיני ומלאחי צמ"ר פ' מ"ח פירשו רז"ל ממש כפירוש רבינו וזה לשון המדרש היפלא מד' דבר בו' ר' יודן בר"ם אמר משל לאחד שהי' בידו שתי קפליות כוליקן אלל נפת ח"ל יכול אחת לתקנם לי ח"ל לבראותן כבתחילה אני יכול לתקנם לך איני יכול כן כבא להחזירם לבראותן כבתחילה אני יכול להחזירן לימי נערוותן איני יכול הלא מפורש בדברי רבינו דכיפלא הוא לשון פליאה :

אוצר החכמה

פסוק ב"ג **אפן** של הקב"ה היא מדת רינו וחשב אברהם שיהא חספה לדיק עם רשע לא ידע מחשבות ד' אשר חשב עליהם ברחמיו כאשר פירשתי בו' יעי' הקורא בדברי רבינו. ואנכי הנעיר אלולי דמסתפינא. מחבריה וכע"כ מרבתי הוה חמינא דידע אברהם כי צמדת הרחמים יתנהג עמם אך חשב אברהם שיספה הלדיק ג"כ מטעם כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין טוב לרע ובין לדיק לרשע. ולכללת הלדיק שלא יוכל המשחית לנגוע בו לריך השם יתעלה לשום עינו עליו צפרע להלילו וכן פי' הרמב"ן צפ' בא דלהכי עבר ד' לנגוף את מלרים כדי שלא יוכל המשחית לנגוע בישראל יפו"ש . ולד"ז הי' מוכרח אברהם להרבות בתפלה כי יחוס השם על הלדיקים צפרע ולא יתן המשחית לנגוע בהם , ועוד בקש אברהם כי זכות **בלדימים**

רשע מאמת לחייבן ע"כ משחק חלקים
 חלקיק שמן ששון מחבירך ולריך צאור מכו
 חשוכה על שאלתו ובקילור נראה דאברהם
 ששמע כי אמר לו ד' ארדה לא כו' הכלעקתה
 כי עשו כלה כיון ששמע אברהם דרלון ד'
 לבלותם לגמרי אמר כי מעתה נראה דהשם
 יתעלה רלזו לנכוג עם צריותיו רק במדת
 הדין ואלו הי' משותף ברחמים לא יעשה
 מהם בלי' רק יעגסם ביסורין נתיירא
 אברהם מה יבי' מציו כי ד' הצטיחו
 שיבי' זרעו בכוכבי השמים וכעפר הארץ :
 נתיירא אברהם אחרי כי אם ידיו ד' את
 העולם במדת דינו לא יוכל להיות תקומה
 לפני זרעו בעולם יען כי אין מכילורים
 בעולם שיוכלו ללאת חובת עבודתם להשם
 יחב' וע"ז בקש אברהם שהקב"ה לא
 יתנכג עם העולם כדי שיוכל להיות
 תקומה לבניו אחריו. ואפשר שכוונת המדרש
 לומר שאברהם שאמר השופט כל הארץ לא
 יעשה משפט לא אמר בלשון תמים רק
 בלשון בקשה השופט כל הארץ לא יעשה
 משפט לא יתנכג עם צריותיו במשפט וע"ז
 אמר שתוותר לנכר היונו כי לא יענישם
 בכלי' רק ביסורין וכן במשפט זרעו אם
 יחטאו ח"ו יבי' כן וע"ז ענה ד' אהבת
 לדק ותשגא רשע אתה אברהם שתוכב אתה
 ללדק את צריותי כי טענת אברהם הי'
 שמחמת גדולת רוממותו של הקב"ה לא יוכל
 האיש כשפל ללאת ידי חובתו וזכו חשוכה
 הקב"ה אהבת לדק ללדק את צריותי שאתה
 אומר זכות עליהם כי לא אפשר להצרות
 שיואלים ידי חובתם נגד הצורא יתצנך
 ותשגא רשע מאמת לחייבן פירוש לפי דברין
 כי

הלדיקים יגינו על כל העיר וזה מפורש
 בפסוק ויגש אברהם כו' האף תספה כו'
 כתחיל בבקשה על הלדיקים לבדן ובפסוק
 השני אמר אולי יש חמשים לדיקים ולא
 חסא למקום כו' ובאותו הדיבור כתב
 רבינו ומה שיודיע אליך כל בענין היות
 ויאמר ד' כתוב יו"ד ה"א וכל אשר הזכיר
 אברהם אל"ף דל"ת והנה זה מבואר עכ"ל
 פירוש דברי רבינו לפי התחלת דברי רבינו
 כי חשב אברהם כי יתנכג עמם במדת
 הדין וד' ענה כי במדת הרחמים הנהגתו
 ואך חע"פ כי רחמי שמים מרובים לוותר
 לא אפשר . ומלאתי במ"ר בדברי רבינו פ'
 מ"ט אמר ר' לוי השופט כל הארץ לא יעשה
 משפט אם עולם אתה מבקש אין דין ואם
 דין אתה מבקש לית עולם את תפיש חבלא
 בתרין ראשין בעי עלמא ובעי דינא אם
 לית אתה מוותר לנכר לית עלמא יכיל
 קאים הרי מפורש דבקשת אברהם הי' כי
 יתנכג במדת הרחמים . חבל מסוף דברי
 המדרש ללעג"ד כוונה עמוקה בדברי המדרש
 ויש לי אריכות דברים בזה אך אין כאן
 מקום להאריך ואך חמלית בדברים אכתוב
 כאן וראשית קשה שאמר אברהם אתה
 אומר החבל בתרין ראשין אם דין קא בעית
 לית עלמא הלא באמת הדין כן דהרי הקב"ה
 ברא העולם כדין ואינו מוותר הלא מאריך
 רוחי וגבה דיליה ועוד הלא ראה אברהם
 כי העולם כלו רשעים לבד הוא הראשון
 שהכיר את צוראנו ועכ"ז יש להם תקומה
 בעולם . ועוד לריבים להבין חשוכה ד'
 לאברהם שאמר לו הקב"ה אהבת לדק
 ותשגא רשע אהבת ללדק את צריותי ותשגא